

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст. 131).
2. Закон України про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю (ВВР), 1993, № 35, ст. 358).

Шаймуродов Р.А.

курсант,

Науковий керівник: Дідківська Г.В.

кандидат юридичних наук, доцент,

Національний університет державної податкової служби України

**СЛІДЧИЙ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ ЯК СПЕЦІАЛЬНИЙ
СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 371 КК УКРАЇНИ
(ЗАВІДОМО НЕЗАКОННІ ЗАТРИМАННЯ, ПРИВІД,
ДОМАШНІЙ АРЕШТ АБО ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ)**

Згідно з нормами ст. 354 Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 року [1] посадова чи службова особа податкової міліції, яка порушила вимоги закону або неналежно виконує свої обов'язки, несе відповідальність у встановленому законом порядку. Дії або рішення податкової міліції, її посадових та службових осіб можуть бути оскаржені у встановленому законом порядку до суду чи прокуратури.

Відповідно до ч. 2 ст. 18 Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року [2] (далі – КК України) спеціальним суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, злочин, суб'єктом якого може бути лише певна особа.

У КК України містяться цілі розділи, майже всі статті яких присвячені відповідальності за злочини, вчинені певними спеціальними суб'єктами. Проте у в інших випадках спеціальний суб'єкт у законі може бути прямо і не названий, але вчинений злочин припускає його наявність.

Так, у ст. 371 КК прямо не сказано, хто є суб'єктом завідомо незаконного затримання, приводу, домашнього арешту або тримання під вартою. Однак очевидно, що ці злочини можуть бути вчинені лише працівниками правоохоронних органів або суду, які наділені правом застосовувати вказані затримання, привід, арешт, тримання під вартою.

Іншими словами, передбачені ст. 371 КК України діяння може вчинити лише певна особа, яка за своїми визначеними властивостями

саме способом позбавлення громадян волі на той чи інший час здатна виконати об'єктивну сторону злочину [3, с. 45].

У юридичній літературі неодноразово зазначалося, що коли спеціальний суб'єкт злочину в диспозиції кримінально-правової норми прямо не названо, його специфічність впливає з контексту, хоча про суб'єкт у ній зовсім нічого не говориться. Тобто, встановлення прямо не названих спеціальних ознак суб'єкта злочину вимагає додаткової інтерпретації складу злочину в цілому, в сукупності всіх його ланок. Хоча спеціальні ознаки, з'ясування яких вимагає тлумачення змісту складу злочину, займають лише приблизно 20% від їх загальної кількості, їм, на думку Д. В. Бараненка, треба приділити не менше уваги ніж ознакам, названим прямо. Це обумовлено значною складністю практичного їх встановлення у багатьох випадках [4, с. 70].

За чинним кримінальним законодавством працівники податкової міліції несуть відповідальність за всі злочини в сфері службової діяльності, з урахуванням об'єкта посягання податкові міліціонери також можуть підлягати кримінальній відповідальності за злочини певні проти правосуддя [5, с. 14].

Слідчі органів податкової міліції як органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, відповідно до правил про підслідність, встановлених ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України від 13 квітня 2012 року [6] (далі – КПК України), здійснюють досудове розслідування злочинів, передбачених ст. ст. 204, 205, 205-1, 212, 212-1, 216, 218-1, 219 КК України.

Отже, при вчиненні діяння, передбаченого ст. 371 КК України, вони виступають як спеціальні суб'єкти злочину. Проте при цьому необхідна наявність певних умов.

Зокрема, затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою повинні бути «завідомо» незаконними. Можна погодитись із запропонованими у науці кримінального права підходами до розуміння поняття «завідомість», що використання у диспозиції ч. 1 та ч. 2 ст. 371 КК України цієї ознаки свідчить про усвідомлення особою об'єктивно існуючих якостей, властивостей вчиненого нею діяння, його фактичних ознак та вказує на можливість вчинення завідомо незаконних затримання, арешту чи тримання під вартою виключно з прямим умислом [7, с. 13]. Відсутність прямого умислу у працівника податкової міліції виключає склад цього злочину, як це було, наприклад, при визнанні факту затримання працівниками податкової міліції і утримання в ІТУ журналіста В. Бойка [8].

Отже, незаконні діяння повинні бути вчиненні з прямим умислом. Але цього, ймовірно, замало для відображення в кримінальному законі їх суспільної небезпечності, достатньої для його застосування та відмежування кримінально караного діяння від інших менш небезпечних

порушень, які можуть бути вчинені навмисно. Вочевидь, встановлення суспільної небезпечності діяння, передбаченого ст. 371 КК України, багато в чому залежить від розсуду особи, яка повинна встановити вид вчиненого правопорушення та застосувати відповідний закон. Тому не випадково в юридичній літературі зустрічаються пропозиції перевести, наприклад, завідомо незаконне затримання в розряд адміністративних правопорушень [9, с. 46].

Ще однією умовою притягнення слідчого податкової міліції до відповідальності за ст. 371 КК України, є його винні дії, пов'язані із затриманням, приводом, домашнім арештом або триманням під вартою. Проте тут варто зазначити, що у компетенції слідчого податкової міліції згідно з нормами КПК України лише затримання особи без ухвали слідчого судді, суду (ст. ст. 207-213 КПК України), так як:

рішення про здійснення приводу приймається: під час досудового розслідування – слідчим суддею за клопотанням слідчого, прокурора або з власної ініціативи, а під час судового провадження – судом (ст. 140 КПК України);

тримання особи під домашнім арештом здійснюється за ухвалою слідчого судді (ст. 181 КПК України);

застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою здійснюється постановленням ухвали слідчого судді, суду (ст. 183 КПК України).

Таким чином, слідчий податкової міліції як спеціальний суб'єкт злочину, передбаченого ст. 371 КК України, може нести відповідальність лише при завідомо незаконному затриманні.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16. – Ст. 112.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
3. Устименко В. В. Спеціальний суб'єкт преступления [Текст] / В. В. Устименко. – Х.: Выща школа. Изд-во при ХГУ, 1989. – 104 с.
4. Бараненко Д. В. Ознаки спеціального суб'єкта злочину в системі елементів складу злочину [Текст] / Д. В. Бараненко // Правова держава. – Одеса: Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, 2004. – № 7. – С. 70-75.
5. Мороз О. А. Запобігання злочинам у сфері службової діяльності серед працівників податкової міліції України [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / О. А. Мороз; Держ. НДІ М-ва внутр. справ України. – К., 2011. – 20 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року [Текст] // Офіційний вісник України. – 2012. – № 37. – Ст. 1370.

7. Мельник Р. І. Кримінально-правова характеристика завідомо незаконних затримання, приводу, арешту та тримання під вартою (ст. 371 КК України) [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / Р. І. Мельник; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2008. – 20 с.

8. Хорольський О. Апеляційний суд Донецької області визнав незаконним факт затримання працівниками податкової міліції і утримання в ІТУ журналіста Володимира Бойка [Електронний ресурс] / О. Хорольський // Укрінформ. – 2002. – 21 серпня. – Режим доступу: http://www.ukrinform.ua/rubric-politycs/94921-apelyatsyniy_sud_donetsko_oblast_viznav_nezakonnim_fakt_zatrimannya_pratsvnikami_podatkovo_mlts__utrimannya_v_tu__gurnalsta_volodimira_boyka_74687.html.

9. Сахаров А. Преступления против правосудия [Текст] / А. Сахаров, Н. Носкова // Социалистическая законность. – 1987. – № 11. – С. 46-48.

Щокіна В.А.

студентка,

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Науковий керівник: Галабурда Н.А.

кандидат юридичних наук, доцент,

Юридичний факультет

Дніпропетровського національного університету

імені Олеся Гончара

КРИМІНОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ НАСИЛЬНИЦТВА В СІМ'Ї

Тривалий час насильство в сім'ї вважалася прерогативою усталених звичаїв та традицій і залишалася поза сферою правового регулювання. Будь-яке втручання в сімейні стосунки з боку держави та суспільства вважалася грубим порушенням таємниці приватного життя й категорично не припускалося. Таке становище призвело до певного свавілля у сфері сімейних відносин та перетворення їх на сферу латентних правопорушень, які залишалися поза увагою компетентних органів державної влади.

Насильство в сім'ї є не лише моральною проблемою, а й значною мірою, правовою. Актуальність даної теми обумовлено різким зростанням показників насильницької злочинності за останні роки. Метою роботи є виявлення основних факторів, визначених у кримінології як такі, що призводять до деструктивних наслідках у родині, у вигляді жорсткого поводження. Окремо, увага приділяється проблемі жіночого насильства в родині, де жертвами стають діти або чоловіки, що на разі є досить розповсюдженим явищем.